

124 Taal waarin je zegt wat je wilt

Alsof van hogerhand was beslist dat het maar eens uit moest zijn met dat gevaarlijke vuurwerk: ik kan me niet herinneren ooit zo'n zware mist te hebben gezien tijdens een jaarwisseling. We konden niet waarnemen of onze buurtgenoten, met wie we al jaren in de nieuwjaarsnacht direct na middernacht het champagneglas heffen, al buiten stonden of niet. Voor de vuurwerkers kon het ook niet erger: binnen een fractie van een seconde konden ze hun eigen dure vuurwerk niet meer zien omdat de giftige rook en fijne stofdeeltjes zich aan de mistdruppeltjes hadden gehecht – 40 maal de norm, zoveel fijnstof.

Een uur voor de jaarwisseling had cabaretier Claudia de Breij ons een moreel kompas voor 2020 geschonken: "Om dingen te veranderen heb je mensen nodig die voorop durven te lopen."

Hoemo voorop lopen? Van de parlementariërs van de twee grootste coalitiepartijen zaten er vast een niet gering aantal prinsheerlijk naar deze oudejaarsshow te kijken, maar ze stopten waarschijnlijk snel hun vingers in de oren toen Claudia over moed begon. Voorop lopen? Ze hadden – op weg naar de jaarwisseling en met dreigende onlusten voor ogen – al meermalen aangegeven niets voor een vuurwerkverbod te voelen.

Claudia de Breij was nog maar nauwelijks uitgesproken of deze parlementariërs rezen uit hun stoel omhoog, hieven het glas, om daarna te genieten van 77 miljoen euro vuurwerk dat in korte tijd door een relatief gering aantal Nederlanders werd verbrand.

Minister Grapperhaus zag wel wat er wêrkelijk gebeurde. Nederland veranderde volgens hem in een "wildwest-puinhoop. Het geweld, het letsel, het oneigenlijk gebruik van vuurwerk, brandstichting, vernielingen..." Het was nog veel erger, minister-president Rutte beschreef de toestand in de nieuwjaarsnacht in Den Haag zelfs zo: "alsof je in een oorlogsgebied zat." En ja, in oorlogsgebied vallen slachtoffers. "Dat lijkt soms wel *oorlogschirurgie*" zei traumachirurg Jaap Deunk.

Slachtoffers, jaarwisseling 2019-2020

* behandeld op huisartsenposten of in ziekenhuizen	1300
* gewond geraakt aan één of beide ogen	168
* blind geworden aan een oog, mogelijk twee ogen	13
* waarbij een oog moest worden verwijderd	5
* mensen, die een amputatie ondergingen, meestal van één of meer vingers, soms van delen van ledematen	13
* jonger dan 10 jaar, circa	15%
* deel dat gewond raakte door <i>legaal</i> vuurwerk	65%

De politie, de brandweer, de ambulancemedewerkers hadden rond de klok van twaalf te maken met tegen hen gerichte openlijke geweldspleging, bedreiging, brandstichting. In één stad moest de ME er aan te pas komen. Het mocht de feestvreugde van de fractiewoordvoerders van de twee coalitiepartijen niet bederven. Zij staken zelfs een dolk in de rug van al die ordehandhandhavers en hulpverleners door als reactie op de noodkreet van Erik Akerboom, korpschef van de Nederlandse politie, te zeggen dat er eerst maar beter gehandhaafd moest worden. Anders – zo zei één van de twee – zal de "*brave en getrouwe burger* zonder vuurwerk zitten, terwijl relschoppers toch aan de haal kunnen met vuurwerk dat over de grens is gekocht."

De werkelijkheid is anders.

Het merendeel van de gewonden stak zelf helemaal geen vuurwerk af. Zij werden het slachtoffer van onverantwoordelijk handelen van, jazeke, die 'brave en getrouwe burgers', zij brachten die schade toe. Brave en getrouwe burgers, wie zijn dat eigenlijk?

Wat doen echte leiders als ze (volgens Rutte) in ‘oorlogsgebied’ verkeren, als de verwondingen op het nachtelijke slagveld vragen om ‘oorlogschirurgie’ (volgens traumachirurg Jaap Deunk)?

Dan dralen en draaien ze niet, dan laten ze er geen misverstand over bestaan, dan vertellen ze wat ze *willen en wat ze niet willen*. Beleid moet de concretisering zijn van wat je *wilt*. Anders gezegd: aan elke *beleids*beslissing gaat een *wils*beslissing vooraf.

Taal is het voertuig van de geest, zo wordt vaak gezegd. Leiders (van een natie, een gemeente, van en in een organisatie) vertellen met hun *taal* wat ze *willen* en met hun *beleid* hoe ze dat *voor elkaar proberen te krijgen*. Dát is moreel leiderschap.

Woorden die richting geven – daar is niet zelden moed voor nodig, durf om voorop te lopen. Er worden echter veel woorden gesproken die juist verdoezelen dat die moed, die durf om voorop te lopen ontbreekt.

Zo zeiden woordvoerders van de grootste coalitiepartijen ‘*niet doof en blind*’ te zijn en te willen ‘*meebewegen met het maatschappelijk debat*’. Is verhullender taalgebruik mogelijk? Als je niet durft of weet te zeggen wat jij wilt, dan zeg je dat je meebeweegt. Meebewegen tot je niet anders meer kunt dan kleur bekennen. Want veertien dagen na die rampzalige nacht kregen deze woordvoerders opeens last van – jawel, zo noemden ze het – “voortschrijdend inzicht”.

Hoe slaag je er in om bij controversieel beleid de samenleving sámen te laten leven? Niet door mee te bewegen, wel door voorop te lopen én te tonen dat je verbonden wilt zijn met de bevolking. Op oudejaarsavond sprak Claudia de Breij niet alleen over “de durf voorop te lopen”, ze wees ook op “het belang van het begrip voor anderen”. Ze citeerde haar vader Henk de Breij: “Democratie is een regering van de meerderheid die rekening houdt met de noden en wensen van de minderheid, met daarbij een vrije pers en een onafhankelijke rechtsstaat”.

Veel burgemeesters liepen in de voorbije weken, in de nieuwjaarsnacht, in de dagen erna, voorop. Ze waren bij de hulpverleners en ordehandhavers. Ze lieten – zoals bijvoorbeeld Johan Remkes, burgemeester van Den Haag – blijken wat ze wel en niet (meer) wilden. Zij bogen niet mee met de “barbaarse obsessie met vuur en vernietigend geweld”. Het zijn woorden van Ahmed Marcouch – je weet het vast wel: een in Marokko geboren Nederlander en verdraaid, nu ook nog burgemeester van Arnhem. Als tienjarig jongentje kwam hij naar Nederland. Hij leerde in slechts twee jaar Nederlands lezen en schrijven. En hoe! Er is nog zo’n Ahmed: Aboutaleb, burgemeester van Rotterdam. En wat dacht je van Khadija Arib, voorzitter van de Tweede Kamer! Alle drie geboren in Marokko. Zij lopen in hun Nederland voorop, spreken een taal waarin ze tonen wat ze willen en ze gaan er voor.

Helaas, heel wat politici die vanaf hun geboorte Nederlands hoorden en leerden, hebben die taal nog steeds niet onder de knie. Zij spreken te vaak taal die machteloos maakt.

Zo kan het ook: publiek vuurwerk

1. Woorden van de burgemeester van Arnhem, zie [hier](#). Lees [hier](#) meer over Ahmed Marcouch.

Muziek:

* **Vuurwerk bij de Erasmusbrug.** Trompetten schallen over het water. *Fireworks* van G.F. Händel wordt uitgevoerd. Zou mooi zijn! [Hier](#) hoor je het eerste deel. [Hier](#) zie en hoor je nog twee delen.

* **Muzikaal vuurwerk** in de *Ritt der Walküren* van Richard Wagner, een spookrit. Kijk, luister [hier](#).

* **Kom daarna tot rust**, laat je [hier](#) drie minuten wegglijden in die werkelijk heerlijke muziek van Rameau uit *Les Boreades*.